

Osmanlı Devleti'nde Tarih Öğretimine Dair Bir Değişim Dönemi Eseri: Ali Nüzhet'in Yeni Küçük Osmanlı Tarihi

Galip Çağ*

Özet

Osmanlı Devleti'nde tarih eğitimi meselesi bilhassa Tanzimat ile birlikte önemli bir gündem haline gelmiştir. Defaatle yapılan düzenlemeler ve hazırlanan ders kitapları ile birlikte konuya dair bir anlayış belirlenmeye çalışılmış; bu arada değişen konjonktür ile bahsi geçen eserler de bu durumdan etkilenmiştir. Bu manada Osmanlı Devleti'nin bahsi geçen son döneminde hazırlanan tarih ders kitapları içerik ve biçim özellikleri ile incelenmeye muhtaç argümanlar olarak kalmıştır.

Bunun yanında Osmanlı Devleti'nde ilk öğretim olarak kabul edilecek olan ibtidailerin tarih eğitimi açısından önemi yadsınamayacak düzeydedir. Zira bu kadar erken dönemde verilecek olan eğitimin devletin resmi ideolojisinin de genç nesillere aktarılması noktasında ne denli önemli olduğu aşıkardır. Ayrıca henüz elli yıl öncesine kadar eğitimin herhangi bir safhasında tarih eğitiminin resmi düzeyde yer almadığı da düşünülürse bu önem bir derece daha artmaktadır.

Bu çalışma bahsi geçen öneme binaen Ali Nüzhet'in "*Yeni Küçük Osmanlı Tarihi*" isimli ders kitabının hususiyetlerini ortaya koyarken devrin tarih eğitiminin mühim bir kaynağını araştırmacılarının bilgisine sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Osmanlı Tarihi, Eğitim, Müfredat, İlk Öğretim, Ali Nüzhet

An Output of a Transformation Era on the History Teaching in the Ottoman Empire: Ali Nuzhet's "New Brief Ottoman History"

Abstract

The issue of Ottoman history education has become an important date in particular agenda with Reforms. The repeatedly made arrangements and

* Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, galipcag@gmail.com, (Makale gönderim tarihi: 2016-03-08; makale kabul tarihi: 2016-03-26).

prepared textbook tried to determine an understanding of the subject. Meanwhile the said works are also affected by this situation with changing conjuncture. In this sense, the last period of the Ottoman Empire's history textbooks are arguments which need to be examined for content and format specifications.

However, "ibtidais (primary school of Ottoman) are considered to be primary education in the Ottoman Empire is very important in terms of history education. Because, in terms of State's official ideology, history education which given at a young age, is very important. Also not until fifty years, If the thought to take place at the official level of history education at any stage of education. This importance is increase done degree.

In this study; will reveal a picture of the characteristics of textbooks, Ali Nüzhet's "New Small Ottoman History (Yeni Küçük Osmanlı Tarihi)

Keywords: Ottoman History, Education, Curriculum, Primary Education, Ali Nüzhet

Giriş: Osmanlı Devleti'nde Tarihi Öğretmek

Osmanlı Devleti'nin Batı ile özellikle teknik açıdan temaslarının başladığı ilk yenileşme dönemi eğitim-öğretim ve kurumları açısından büyük önem taşımaktadır. Bilhassa Tanzimat ile başlayan ve yeni bir safhaya giren eğitimdeki Batılılaşma faaliyetlerinin ve bu dönemden itibaren genel eğitim ve din eğitimi ile kurumlarının aldıkları şekil, ancak klasik Osmanlı eğitim kurumları ve eğitimde ilk yenileşme dönemindeki zihniyetin arka planında bulunabilir¹. Bu arka planın tespiti de şüphesiz ki bilhassa devrin ders kitaplarının muhtevasında yatmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada da olduğu gibi devrin eğitim metodolojisi ve uygulamalarını ve bunları hazırlayan konjonktürü anlamak için tarih eğitimi özelinde ders kitaplarını incelemek yerinde bir hareket olacaktır.

1791 Eylülünde Fransız Meclisi tarafından kabul edilen "*Her insana zaruri olan malumatın umumi maarifle meccanen temini devlete aittir*" düsturu Osmanlı batılılaşması ile eğitim sistemine de sirayet eden bir anlayış oldu. Her ne kadar bu düstur Islahat Devrine dek devletin bir

¹ Recai Doğan, "Osmanlı Eğitim Kurumları ve Eğitimde İlk Yenileşme Hareketlerinin Batılılaşma Açısından Tahlili", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 37/1, Ankara 1997, 407.

politikası haline gelemeyecekse de 1857 sonrasında Maarif-i Umumiye Nezareti'nin kurulması ve nazırlığa Sami Abdurrahman Paşa'nın² atanması ile eğitim artık devletin resmi bir eylemi haline gelecektir. Dolayısıyla eğitim kurumlarından başlayarak, bu yeni sahanın tüm dairleri devlet kontrolüne geçecektir. Şüphesiz ders kitapları ve müfredatlar da.

1869 Maarif Umumiye Nizamnamesiyle³ -ki bu nizamname İlber Ortaylı'ya göre Türk Eğitim tarihinin en şümüllü düzenleme ve ıslahat hareketidir⁴- eğitimde ciddi düzenlemelere gidildi. Bu nizamnameye göre örgün eğitim, ilk, orta ve yüksek şeklinde derecelendirildi. Ve bunlar *Mekatib-i Sıbyaniye*, *Mekatib-i Rüştiye*, *Mekatib-i İdadiye*, *Mekatib-i Sultaniye*, *Mekatib-i Aliye* olmak üzere beş kısma ayrıldı⁵. Ayrıca nizamnamenin birinci bölümünün üçüncü maddesine göre: Her mahalle ve köyde sıbyan mektebi açılacaktı. Belirlenen programa göre; Elifba, Kuran, Tecvid, Ahlak, ilm - i hal gibi dini bilgilerin yanında, Basit Hesap, Coğrafya ve Kısaltılmış Tarih dersleri de müfredata dahil edildi.

Nizamnamenin yayınlanmasıyla birlikte, sıbyan mekteplerinde belirtilen şekilde reform yapılması için harekete geçildi.²³ Muharrem 1287/ 25 Nisan 1870'de mekteplerde okutulacak kitapların yazımı ve tercümeleriyle ilgili 13 maddelik bir nizamname yayınlandı. Nizamnamede önce kitapların taşıyacakları genel nitelikler sıralanmıştı. Burada kitapların mümkün olduğu kadar açık ve sade bir dille yazılması, öğrencileri özendirici olması isteniyordu⁶. Bu arada tarih ders kitaplarının hazırlanması için de bir yarışma tertip edilmesine karar verildi. 1870'de yayınlanan yarışma şartnamesine göre; *Devlet-i Aliye-i Osmaniye'nin ne vech ile zuhur ettiğine ve o zaman Anadolu'da*

² Abdurrahman Sami Paşa'ya dair bir çalışma için bkz., Nevin Gümüş, "Abdurrahman Sâmî Paşa'ya Ait Mensur Bir Letâif-Nâme", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 31, Konya 2012, 21-32.

³ Bahsi geçen nizamnameye dair tafsilatlı bir analiz için bkz., Hamza Altın, "1869 Maarif-İ Umumiye Nizamnamesi Ve Öğretmen Yetiştirme Tarihimizdeki Yeri", *Fırat Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13/1 (2008), 271-283.

⁴ İlber Ortaylı, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul 2001, 188-189.

⁵ Aytekin Halil, *İttihat ve Terakki Dönemi Eğitim Yöntemi*, Ankara 1991, 45.

⁶ İbrahim Caner Türk, "Osmanlı Devleti İlköğretim Okulları Tarih Müfredat Programları - Tarih Öğretim Usulleri", *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, Erzurum 2016, 335.

bulunan devlet ve milletlerin ahvaline dair bir mukaddime, Zuhur-u Devlet-i Aliyeden şimdiye kadar ser-nüma-yı zuhur olan her türlü vukuat- i mühimme. Bircümle Selatin - i Osmaniye'nin tarih - i veladet ve cülus ve vefatlarını mübeyyin bir cetvel. Avrupa, Asya, Afrika kıtalarında vaki Memalik-i Osmaniye'nin bir kıta haritası. Şimdiye kadar saltanat süren padişahan-i celilü'l-ünvandan her birinin ahd-i hükümeti bir fasla taksim edilecek. Vukuatı hakikati vech ile bitarafane yazılıp fakat muhabbet-i vataniyeye müteallik mevad sena ve sitayişle yad olunacaktır. İşbu tarih hikaye yolunda yazılacağından muhakemeye girilmeyip ancak nakil olan fezail ve tahsin ve kabayin takbih kılınacaktır. Esami-i bilad ve rical ve tevarih daima gösterilmeyip bunlar yalnız vukuat-i mühimmede zikrolunacaktır. Tarih-i Osmani yüz sahife kadar olacak ve birincisine beş bin, ikincisine üç bin kuruş mükafat verilecektir. İşbu tarihin telifi için dört ay müddet tayin olunmuştur⁷denilerek iki önemli hususa dikkat çekilmiştir:tarafsızlık, ve sadelik.

Tüm bu gelişmeler ışığında defaatle gerçekleşen düzenlemeler ile eğitim ve özelde tarih eğitime dair birçok tartışma yapılmış ve ideal bir düzene geçilmeye çalışılmıştır. II. Meşrutiyet devrinde değişen siyasi şartlar ile birlikte bu manadaki tartışmalarda yeniden başlamış ve ortaya çıkan yeni eserlerde konuya dair atıf ve eleştirilere sıklıkla cevap verilmiştir⁸. Hatta bahsi geçen eserlerin içeriğinde bu devir ile önceki şartlar arasında mukayeseler yapılarak bu değişim ve dönüşümlere referanslar verilmiştir. Bu çalışmaya bahis eserde yazar Ali Nüzhetde, eserin giriş kısmında benzer bir atıfta bulunur.

Ali Nüzhet ve Eseri

Ali Nüzhet çalışmaya konu ders kitabının hazırlanış sebebini *yeni programlı mucibince mekatib-i ibtidaiyede tedris edilmek üzere tertib*

⁷Mekatib-i Sıbyan İçin Müsabakata vaz' olunacak kitapların suret-i tertip ve şeraitini şamil beyannamedir" *Düstur*, İstanbul 1299, Tertib-i Evvel, Cüz-i Sani, 241-242. (Türk, "Osmanlı Devleti İlköğretim Okulları Tarih Müfredat...", 335-336'dan nakil.)

⁸Konuya dair tafsilatlı bir araştırma için bkz., İbrahim Caner Türk, *Osmanlı Devleti'nde Tarih Eğitimi (1839-1922)*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum 2006.

*edilmiştir*⁹ şeklinde izah eder. Buna göre eserin (Rumi 1325)1909 yılında hazırlandığı düşünülürse bu yeni evrenin ilk eserlerinden biri olduğu düşünülebilir.

Ali Nüzhet eserin mukaddimesinde değişen şartlar ve eserin muhtevasına dair şu bilgileri sunar:

Devr-i istibdatta yazılan bî'l cümle eserler bir tazyik altında yazıldığı için en lüzumlu ve istifadeli mebahisi henüz yetişmekte olan çocukların parlak ve cazibeli zihinlerini tenvire hizmet edecek yerleri tayy olunur ve hele tarih kitaplarının kuyruğu ve kulağı kesik bir hale getiriliyor idi.

Hamd olsun devr-i âlî-yî meşrutiyet böyle tazyikleri, şiddetleri ortadan kaldırdığından her muharrir evlad-ı vatanın istifadesini düşünerek kalemini istediği gibi idarede muhtar olduğundan meşrutiyetten sonra yazılan tarih kitaplarından hakayık-ı tarihiye yalandan ve riya ve dalkavukluktan ari olarak tasvir edilecek ve talebenin bu vechle istifadesi ziyadeleşecektir.

Bu muharrir-i aciz senelerce tarih ve coğrafya muallimliklerinde bulunarak şakirdanın seviye-i itla ve istifadesini tecrübe etmiş olduğumdan bu kere iptida tarih okuyacak olan iptida-i mektepleri şakirdanına ve inas mektepleri talebatına mahsus olarak Yeni Küçük Osmanlı Tarihi namıyla şu eserciji kaleme aldım. Ve saik-i tarihiye vekayi-i mühimmenin hatırdaki kalması için mühim olan sual ve cevap usulünü bu eserde tatbik ederek vatan yavrularının zihinlerine tarih-i Osmaniyeyi mücemmilen yerleştirmeyi düşündüm.

Şakirdanın hatıralarını itap edecek olan rakamları, tarihleri –en mühimleri müstesna olmak şartıyla– bil ihtisar ancak padişahların cülus, veladet ve saltanatlarını şamil olmak üzere itabın sonuna bir de cetvel ilave eyledim.

İnsan sehv ve nisyandan hiçbir zaman kurtulamayacağından vuku bulan kusurumun affını erbab-ı mütalaadan temenni eylerim.

Buradan da görüleceği üzere Ali Nüzhet meşrutiyet devrine övgüler yağdırırken bu devrin havası ile önceki dönemin “baskıcı” ve “riyakar”

⁹ Ali Nüzhet, *Yeni Küçük Osmanlı Tarihi*, Dersaadet 1325.

atmosferi arasında kıyas yapar¹⁰. Eserinin kaleme alındığı dönemle birlikte bilhassa okutulduğu ilk mektep talebelerinin zihin yapısına daha uygun olduğunu belirtir. Ayrıca vatan vurgusu ile Türkçülük fikrinin bu eserlerin muhtevasına ne şekilde yerleştirildiği de net bir şekilde izah eder. Ayrıca eserin *inas mektepleri* yani kız okulları için de bir kaynak olduğu bu mukaddimeden anlaşılmaktadır.

Eser isminden de anlaşılacağı üzere oldukça sade ve kısa cümlelerle oluşturulmuştur. Ana başlıklar altında sorulan sorulara verilen kısa cevaplar ile muhatap alınan öğrenci yaş grubuna uygun bir usul uygulanmaya gayret edilmiştir. Örneğin "*Osmanlı Devleti'nin Meydana Çıkması*" başlığı altında ilk olarak "*Osmanlı Devleti Nasıl Ortaya Çıkmadı?*¹¹" sorusunu sorar Ali Nüzhet ve hemen altında şu cevabı ekler: *Türk aşiretlerinden Kayı Han kabilesi Cengiz Tatarlarından kaçıp Konya'da Selçukî padişahı olan Sultan Alâeddin'e sığınmışlardı. Alâeddin bunlara Eskişehir ve Söğüt'te yurt tahsis etti. Hemen akabinde ikinci soru gelir; Ol Vakit Kabile Beyi Kim İdi?* Bu soruya verilen cevap Osmanlı tarihinin ilk dönem problematiklerinden birine yanıtıdır, *Ertuğrul Gazi'nin babası kimdir?* Ali Nüzhet'in *Süleyman Şah'ın oğlu Ertuğrul Bey idi. Süleyman Şah Fırat suyunda gark olmuş idi. İşte Ertuğrul Bey padişahlarımızın dedesi ve Kayı Han kabilesi halkı da Osmanlıların cetleridir*¹² ifadesi bu sorunsala net bir yanıt verir.

Ali Nüzhet eserinde Osmanlı Devleti'nin ne vakit kurulduğu sorusuna da cevap verir. Ona göre Osman Bey Karacahisar'ı aldıktan sonra "*Konya Sultanından*" tabi ve sancak ve beylik fermanı alarak hükümetini kurar. Çalışmaya konu ders kitabının devletin resmi görüşünü de yansıttığı düşünülürse Osmanlı idaresinin bu devirde kuruluşa dair kabulünün de bu şekilde olduğunu düşünmek çok da yanlış olmayacaktır.

Eserde Osmanlı kuruluşu kadar devletin kısa sürede inkişaf ve intişarına dair de bilgiler sunulur. Buna göre *Osman Gazi bir taraftan kılıcının kuvveti ile bir hayli memleketler feth ve bir taraftan tebaasına*

¹⁰ Ali Nüzhet, *Yeni Küçük Osmanlı Tarihi*, 4 - 5.

¹¹ İhtimal sorunun doğrusu "*Osmanlı Devleti Nasıl Ortaya Çıkmadı?*" olacaktır.

¹² Ali Nüzhet, *Yeni Küçük Osmanlı Tarihi*, 5.

gösterdiği adalet sayesinde İslam ve Rumlardan birçok kavmin¹³ gönüllü olarak da kendisine bağlanmasını sağlamış ve kısa zamanda gelişmiştir.

Ali Nüzhet eseri biçimlendirirken padişahları kronolojik bir sıra ile vermiş ve her yeni padişaha dair malumata başlarken kısa bir çizelge sunmuştur. Bu çizelgede padişahların, doğum, ölüm ve başta kalış tarihlerini verirken ömürlerini hesaplamaktan da geri durmamıştır.

طوغدینی تاریخ	تخت جیق دینی تاریخ	وفات ایندیک تاریخ
۶۵۶	۶۹۹	۷۲۶
باشا اعلیٰ ایندیک مدت	عمری	
۲۷	۷۰	
→ ←		
اورخان غازی		

Eserde Orhan Bey'e Ait Bölümün Başı

Eserde dikkat çeken bir başka bilgi Osmanlı birliklerinin Rumeli'ne çıkışına dair olandır. Bugün Rumeli'ne çıkışa dair tartışmaların ortak noktası Çimpe Kalesi'nin Bizans ile yapılan bir işbirliği sonucunda Osmanlı eline verildiği iken eserde çoğu zaman menkıbevi olduğu kabul edilen; Şehzade Gazi Süleyman Paşa'nın bir gece Aydıncık'ta salları yaptırıp seksen kadar cengâver ile karşı Rumeli yakasına geçerek Çimni Kalesi'ni sardırdıkları ve Gelibolu'yu da feth ile İstanbul'a kadar olan mahalleri çapul ettikleri hadisesi öne çıkarılır¹⁴.

Eser Osmanlı Devleti ne vakit kuruldu sorusuna, Osman Bey ne vakit istiklal kazandı suali altında cevap verir ve şunları kaydeder:

"Osman Gazi'nin beylik zamanlarında Sultan Alâeddin'in devleti sönük ve daima Tatarların hücumuyla, hükümeti zayıflamış

¹³Ali Nüzhet, *Yeni Küçük Osmanlı Tarihi*, s. 7.

¹⁴Ali Nüzhet, *Yeni Küçük Osmanlı Tarihi*, s. 9.

olmakla Selçukî ümerası taraf hükümetler teşkil ve kendi efendilerinin memleketini parçalamış oldukları sırada Osman Bey de elde bulunan memalikte istiklâlini ilan yani başlı başına bir hükümet teşkil ederek devletimizin temelini kurdu.

Osman Bey'in tesis ettiği devlete Osmanlı Devleti ve tebaasına Osmanlı denildi .sene 699¹⁵

Buradan anlaşılacağı üzere Ali Nüzhet'e göre Osman Bey 1299'da Sultan Alaeddin'e karşı bağımsızlığını ilan ederek Osmanlı devletini kurmuştur.

Ali Nüzhet eserini Kayı boyunun Moğollar önünden kaçarak Konya'da bulunan Alaeddin'in yanına gelmesi ile başlatır ve II. Meşrutiyet'in ilanı ile bitirir. Bir anlamda gerçek zamanlı bir eser ortaya koyar. Zira eserin bitişi tam da yazıldığı döneme denk gelmektedir. Bu manada eserin mukaddimesinde belirtilen *tarafgirlik* handikabına kendini kaptırması da gayet normaldir.

Sonuç

II. Meşrutiyet ile birlikte Osmanlı Devleti birçok alanda olduğu gibi eğitimde de yeni bir döneme girdi. "Modern", "anlaşılır" ve "tarafgir olmayan" kavramları üzerine inşa edilmeye çalışılan tarih öğrenimine dair tartışmalar ve sonunda kaleme alınan eserler dönemin karakteristiğini yansıtmaya açısından mühim bir misyonu üstlendiler. Zira hala tarih sahnesindeki Osmanlı Devleti'nin kendi tarihini henüz 5-6 yaşlarındaki çocuklara ne şekilde anlattığı sorusu mühim bir konudur.

Ali Nüzhet'in eseri mukaddime kısmından da anlaşılacağı üzere yeni bir dönemin, "*özgür bir ortamın*" ürünüdür ona göre ve bir önceki dönemle bir nevi hesaplaşma havasındadır. Hatta metnin içerisinde zaman zaman başvuru üslup hitap ettiği yaş grubunun zihin dünyasında makes bulacak düzeyde değildir. III. Murat'ın 115 çocuğunun olması bilgisi gibi.

Mukaddimesinde yapılan tarafgirlik vurgusuna rağmen Ali Nüzhet'in de eserinde bu yanılığa düştüğü görülür. Örneğin II.

¹⁵Ali Nüzhet, *Yeni Küçük Osmanlı Tarihi*, s. 6.

Abdülhamit dönemini anlatırken kullandığı “...idarenin fenalığından Ermeni ihtilalleri, Makedonya çete kavgaları eksik değil idi. Hatta şahsına mühim bir suikast da icra edildiği hâlde tesirini gösterememiş idi” ifadesi bu durumu destekler bir örnektir.

Sonuç olarak Ali Nüzhet’in kısa *Osmanlı Tarihi* tarihî bir metin olarak ilmi bir değere sahip olup olmaması konusunda tartışılabilir. Lakin eserin öyle ya da böyle Osmanlı Devleti eğitim sisteminin en alt basamağında kullanır olması II. Meşrutiyet devri ideolojisinin anlaşılması noktasında anlamlıdır. Bu açıdan bakıldığında devre dair bu tip eserlerin gün yüzüne çıkması sadece eğitim tarihi açısından değil aynı zamanda resmi devlet ideolojisi ve tarih öğretimi arasındaki ilişki yönüyle önemlidir.

Kaynaklar

Ali Nüzhet, *Yeni Küçük Osmanlı Tarihi*, Dersaadet, 1325.

Gümüş, Nevin, “Abdurrahman Sâmî Paşa’ya Ait Mensur Bir Letâif-Nâme”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 31, Konya, 2012, 21-32.

Halil, Aytekin, *İttihat ve Terakki Dönemi Eğitim Yöntemi*, Ankara, 1991.

Hamza Altın, “1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi Ve Öğretmen Yetiştirme Tarihimizdeki Yeri”, *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13/1 (2008), 271-283.

Ortaylı, İlber, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul, 2001.

Recai Doğan, “Osmanlı Eğitim Kurumları Ve Eğitimde İlk Yenileşme Hareketlerinin Batılılaşma Açısından Tahlili”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 37/1, Ankara 1997, 407-442.

Türk, İbrahim Caner, “Osmanlı Devleti İlköğretim Okulları Tarih Müfredat Programları - Tarih Öğretim Usulleri”, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, Erzurum 2016, 333-346.

Türk, İbrahim Caner, *Osmanlı Devleti’nde Tarih Eğitimi (1839-1922)*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum 2006.

Ek-1: Eserin Transkripsiyonu

**YENİ
KÜÇÜK OSMANLI TARİHİ**

ESER

Nüzhet

m

**Yeni Programlı Mucibince Mekatib-İ İbtidaiyede Tedris Edilmek
Üzere Tertib Edilmiştir.**

TAB-I VE NAŞİRİ

(MÜHÜR)

Vezir Hanında 48 Numaralı Matbaada Tab Olunmuştur.

DERSAADET

1325

Mukaddime

Devr-i istibdatta yazılan bi'l cümle eserler bir tazyik altında yazıldığı için en lüzumlu ve istifadeli mebahisi henüz yetişmekte olan çocukların parlak ve cazibeli zihinlerini tenvire hizmet edecek yerleri tayy olunur ve hele tarih kitaplarının kuyruğu ve kulağı kesik bir hale getiriliyor idi.

Hamd olsun devr-i âlî-yî meşrutiyet böyle tazyikleri, şiddetleri ortadan kaldırdığından her muharrir evlad-ı vatanın istifadesini düşünerek kalemını istediği gibi idarede muhtar olduğundan meşrutiyetten sonra yazılan tarih kitaplarından hakayık-ı tarihiye yalandan ve riya ve dalkavukluktan ari olarak tasvir edilecek ve talebenin bu vechle istifadesi ziyadeleşecektir.

Bu muharrir-i aciz senelerce tarih ve coğrafya muallimliklerinde bulunarak şakirdanın seviye-i itla ve istifadesini tecrübe etmiş olduğumdan bu kere iptida tarih okuyacak olan iptida-i mektepleri şakirdanına ve ünâs mektepleri talebatına mahsus olarak (YENİ KÜÇÜK OSMANLI TARİHİ) namıyla şu esercığı kaleme aldım. Ve saik-i tarihiye vekayi-i mühimmenin hatırdâ kalması için mühim olan sual ve cevap usulünü bu eserde tatbik ederek vatan yavrularının zihinlerine tarih-i Osmaniyeyi mücemmilen yerleştirmeyi düşündüm.

Şakirdanın hatıralarını itap edecek olan rakamları, tarihleri –en mühimleri müstesna olmak şartıyla– bil ihtisar ancak padişahların cülus, veladet ve saltanatlarını şamil olmak üzere itabın sonuna bir de cetvel ilave eyledim.

İnsan sehv ve nisyandan hiçbir zaman kurtulamayacağından vuku bulan kusurumun affını erbab-ı mütalaadan temenni eylerim.

Ve mi'n-Allah-et-Tevfik

A. Nüzhet

(5)

OSMANLI DEVLETİ'NİN MEYDANA ÇIKMASI

Osmanlı Devleti Nasıl Ortaya Çıkmadı?

Türk aşiretlerinden Kayı Han kabilesi Cengiz Tatarlarından kaçıp Konya'da Selçukî padişahı olan Sultan Alâeddin'e sığınmışlardı. Alâeddin bunlara Eskişehir ve Söğüt'te yurt tahsis etti.

Ol Vakit Kabile Beyi Kim İdi?

Süleyman Şah'ın oğlu Ertuğrul Bey idi. Süleyman Şah Fırat suyunda gark olmuş idi. İşte Ertuğrul Bey padişahlarımızın dedesi ve Kayı Han kabilesi halkı da Osmanlıların cetleridir.

Ertuğrul'dan Sonra Kabile Beyi Kim Oldu?

Ertuğrul Bey seksen seneden ziyade yaşadıktan sonra vefat ederek oğlu Osman Bey aşiret beyi oldu ve babası gibi Sultan Alâeddin'e sadıkane hizmet ve onun memleketlerine el uzatmayıp daima Rumlara muharebe ederek aldığı mal-ı ganaim ile kabilesini geçindirir idi.

(6)

Osman Bey'e Ne Zaman İmaret Yani Beylik Verildi?

Osman Bey Rumlardan Karaca Hisarı alıp orasını makarr-ı hükümet ittihaz ettiğinden şecaatine mükâfaten Konya Sultanı'ndan tabl ve sancak ve beylik fermanı gönderdi.

Osman Bey'in Beylik Zamanında Nereler Fethedildi?

Bilecik ve Yar Hisar Tekfurları Osman Gazi'yi bir tuzağa düşürmek için söz birliği ederek düğüne davet ile öldürmeyi kurmuşlar idi. Bunların hilesini Köse Mihal nam bir mert haber vermekle ol gazi bunları düğün yerinde bastırıp Bilecik Kalesi'ni zapt ve tekfurun nişanlısı olan Nilüfer Hatun'u esir ederek oğlu Orhan Bey'e nikâh etti ve sonra Yar Hisar'ı da aldı.

Osman Bey Ne Suretle İstiklâl Kazandı?

Osman Gazi'nin beylik zamanlarında Sultan Alâeddin'in devleti sönük ve daima Tatarların hücumuyla, hükümeti zayıflamış olmakla Selçukî ümerası taraf hükümetler teşkil ve kendi efendilerinin memleketini parçalamış oldukları sırada Osman Bey de elde bulunan memalikte istiklâlini ilan yani başlı başına bir hükümet teşkil ederek devletimizin temelini kurdu.

Osman Bey'in tesis ettiği devlete Osmanlı Devleti ve tebaasına Osmanlı denildi .*sene 699*

(7)

Osman Bey'in Devleti Ne Yolda Büyüdü?

Gazi Osman müstakilen padişah olduktan sonra yeni şehri pay-i taht ittihaz etti ki bu şehir Osmanlı Devleti'nin ilk pay-i tahtıdır.

Osman Gazi bir taraftan kılıcının kuvveti ile bir hayli memleketler feth ve bir taraftan tebaasına gösterdiği adalet sayesinde İslam ve Rumlardan birçok

umav-ı a'yan saye-i himayetine can atarak Osmanlı Devleti günden güne büyümeye başladı.

Osman Gazi Daha Nereleri Aldı?

Köprü Hisar'ı Rumlardan zapt ile İznik ve Bursa şehirlerini muhasara eyledi ve oğlu Orhan Bey kumandası ile gönderdiği fırka İzmit etrafını aldı ve Gazi Abdurrahman belak-ı abadda İstanbul İmparatoru'nun askerini denize döküp nam ve şan kazandı.

Bursa Ne Suretle Alındı?

Osman Gazi hastalandığında oğlu Orhan Bey'i Bursa'nın fethine göndermiş idi. Bursa ahalişi zaten uzun müddet muhasara ile canları yanmış olduğundan Osmanlılara otuz bin altın verip şehri teslim ettiler. Bu esnada Osman Gazi vefat etmekle vasiyeti üzere Bursa'da manastır nam mahalle defnedildi.

(8)

VEFAT ETTİĞİ TARİH	TAHTA ÇIKTIĞI TARİH	DOĞDUĞU TARİH	ÖMRÜ
726	699	656	70

PADİŞAHLIK ETTİĞİ MÜDDET

27

ORHAN GAZİ

Orhan Gazi'nin Cülusunda Ne Gibi Vakalar Oldu?

Orhan Gazi devletimizin ikinci padişahıdır. Cülusu esnasında oğlu Hüdavendigâr dünyaya geldi. Nice zamandan beri muhasara altında bulunan İznik Kalesi'yle İzmit şehri alınarak yardıma gelmiş olan İstanbul İmparatoru'nun askeri tepelendi ve imparator güç hal ile İstanbul'a can atabildi.

Alaaddin Paşa Kim İdi Ve Ne Yaptı?

Orhan Gazi'nin biraderi olup saltanata heves etmediğinden karındaşına vezir oldu. Onun tedbiriyle Osmanlı paraları basıldı, Yeniçeri Ocağı'nın temeli kuruldu ve asker ile ahaliyi fark için askere alamet-i fârika tayin olunarak, devlet medeni bir hükümet haline konuldu. İznik ve Bursa'da camiler, medreseler, imaretler inşasıyla memleket mamur bir hale getirildi.

Karesi Hâkimi Aclan Bey'in oğulları arasında münazaa zuhur ettiğinden hazreti padişah orasını kendi mülküne katıp valiliğini oğlu Gazi Süleyman Paşa'ya vermiştir.

(9)

Osmanlılar Rumeli'ye Nasıl Geçtiler?

Şehzade Gazi Süleyman Paşa bir gece Aydıncık'ta salları yaptırıp seksen kadar cengâver ile karşı Rumeli yakasına geçerek Çimni Kalesi'ni sardılar ve Gelibolu'yu da feth ile İstanbul'a kadar olan mahalleri çapul etmişlerdir. Bu esnada Gazi Süleyman Paşa avda attan düşüp vefat etmekle Bolayır'da defin olundu.

Şehzadenin Vefatından Sonra Ne Gibi Vakalar Oldu?

Osmanlıların Rumeli'de birleşmesi Hıristiyan hükümetlerinin işlerine gelmediğinden İstanbul İmparatoru'nun teşvikiyle bir büyük ordu tertip ile Osmanlı mücahitleri üzerine yürümüşler idi. Osmanlılar her ne kadar pek az idiyeler de Allah'a tevekkül ve Gazinin ruhaniyetine tevessül ederek bu külliyetli askere karşı koyup bir anda bu hesaba gelmez düşmanı perişan ediverdiler. Bu esnada oğlunun kederiyle gece gündüz ağlamakta bulunan Gazi Orhan Hazretleri de Bursa'da vefat ederek Osmanlılara bu da ayrıca dağ-ı derûn oldu.

(10)

DOĞDUĞU TARİH TAHTAÇIKTIĞI TARİH VEFATTARİHİ

687

726

761

PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ

35

74

MURAD HÜDAVENDİGAR GAZİ

Murad (Evvel)'in Lakabı Nedir?

Hüdavendigar olup zamanımızda padişahlara hünkâr denilmesi hüdavendigarın galatıdır.

Bidayet-İ Cülüsünde Ne Oldu?

Karamanoğlu ile Engürü'deki ahiler taifesi isyan ettiler ise de Sultan Murad Karamanoğlu'nu tedibi ve ahilerden Engürü Kalesi'ni zapt etti sonra Lala Şahin

Paşa'yı beylerbeyi ve ulemadan Cendereli Kara Halil Efendiyi de kadı-asker nasb ile Rumeli'ye geçti.

(11)

Rumeli'de Nereleri Fethetti?

Murat Gazi bizzat fütuhata ibtidar ve etrafa Gazi Evrenos Bey ve Hacı İl Bey gibi serdarlar kumandasında asker gönderip Sabtoz, Çorlu, Dimetoka, Keşan, Edirne, Evrenos Bey, Siroz ve Vardar ve manastıra kadar giderek ol havaliyi kâmilten teshir ettiler.

Hams-ı Şer'î Ne Vakit Alındı?

Gaza malından beşte birisi beytü'l-mala ait ise de bu zamana kadar bu usule riayet edilmemiş iken ulemadan Kara Rüstem'in bu mesele-i şer-îyeyi hatıra getirmesi üzerine bu muharebede hams-ı şer'î alınmaya başlandı.

Lala Şahin Paşa Nereleri Aldı?

Şahin Paşa Balkanlara geçip Samako Madenlerini ve Sofya etrafından bir hayli yerleri ve Köstendil'i ve Niş'i fethettiği gibi bu meydanda Niğbolu ve Silistre dahi alındı.

Anadolu'da Nereler Alındı?

Germiyanoğlu, kızını Şehzade Yıldırım Bayezid'e tezvic ettiğinden cihaz olmak üzere Kütahya, Tavşanlı, Eğrigöz, Simav kazalarını takdim etti ve Hamidoğlu Hüseyin Bey'den dahi Yalvaç, Beyşehir, Seydişehir kazaları satın alındı.

(12)

Kosova Muharebe-İ Mehuresi Ne Suretle Vukua Geldi?

Sultan Murad 791 senesi evvel baharında Sırbistan üzerine yürümüş idi. Hâlbuki Kral Lazari Lehistan, Çesa, Macar Krallarının yardımıyla kuvvetli bir ordu teşkil ile Kosova sahrasında gelmişler idi. İki ordu Kosova'da karşılaştı. Osmanlılar düşmana nazaran azlık idiyse de mütevekkilen aliyü'l-Allah kendilerinin beş misli olan düşmandan yüz çevirmeyip hemen hücum ile mütefekkin ordusunu tepeleyip muharebe meydanı düşman leşleriyle doldu. Bu sevinçle Osmanlıların kalpleri şad olduysa da ansızın bir Sırlı fedaisinin hançeriyle Sultan Murad'ın şehid düşmesi bu sevinçlerini kedere tahvil etmiştir.

Tuğra Nasıl İcad Edildi?

Murad Gazinin Ragoza Cumhuriyeti'ne verdiği ahitnameye imza yerine pençesini al boyaya batırıp basmış olduğunu ve bil ahire buna takliden tuğra icat olduğunu tarihler haber veriyor.

DOĞDUĞU TARİH TAHTA ÇIKTIĞI TARİH VEFATTARİHİ

726

761

791

PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ

30

65

YILDIRIM BAYEZİD HAN

Yıldırım Bayezid Hana Nerede Bi'at Olundu?

Yıldırım Bayezid'in Kosova Meydan Muharebesi'nde padişahlığı ilan olundu ve yeni Sırp Kralı'nı vergiye bağladıktan sonra Anadolu'ya geçip Saruhan, Menteşe, Aydınoğullarını kaçırdı memleketlerini ellerinden aldı. Evlah'ı haraca kesip İstanbul İmparatoru'na kendi yaptığı kalesini yine kendisine yıktırıp Alaşehir Rumlarından ve Konya'yı Karamanoğlu'ndan zapt eyledi.

(13)

Yıldırım Bayezid'e Sultan-ı Rum Ünvanını Kim Vermiştir?

Niğbolu Kalesi'ne yürüyen Macar, Rus ve sair Hıristiyan ordularını bir hamlede bozup Macar ve Fransız zadeğânını esir etmesi üzerine Mısır'da oturan Halife Mütevekkil tarafından Sultan Bayezid'e Sultan-ı Milkü'l-Rum unvanı verilmiştir.

İstanbul'da Cami ve Mahkeme Ne Vakit İhdas Olundu?

Yıldırım Han İstanbul İmparatoru'nu tazyik için Anadolu Hisarı'nı bina ettiği gibi İstanbul'da bir cami-i şerif ile bir de mahkeme-i şer'iyye açtırdı.

Yıldırım Han Daha Nereleri Aldı?

Rumeli'de Selanik, Yenişehir ve Anadolu'da Kürtlerden Erzincan'ı zapt ile İstanbul'u muhasara etti.

Timurlenk Niçin Osmanlı Ülkesine Hücum Etti?

Tatar cihangirlerinden Timurlenk, Osmanlı toprağına kadar her yeri almış ve Yıldırım'dan kaçan beyleri himaye etmiş ve buna karşı Sultan Bayezid'de Timur'un düşmanı olanları himayesine almış olduğundan Timur ile Yıldırım'ın arası bozulmuş idi. Bunun üstüne Timur dehşetli ordusunu Osmanlı memalikine saldırıp Ankara'ya geldi. Sultan Bayezid'de buna karşı asker çekmekle Yıldırım'ın askeri bozulup kendisi de oğlu ile esir düştü.

(14)

Fasıla-ı Saltanat Kaç Senedir?

Timur'un Yıldırım'ı esir etmesiyle Osmanlı memleketi padişahsız kaldı. Zira şehzadeleri arasına fesat düşüp Süleyman Çelebi Rumeli'de hükümet sürüp İsa ve Mehmet Çelebiler'de Anadolu'da birbirleriyle uğraşmakta idiler.

Mustafa Çelebi muharebe esnasında gaip olmuş ve Musa Çelebi ise babasıyla birlikte esir düşmüş idi. Şehzadelerin bu münazaaları tamam on bir sene kadar sürmüş ve bu müddet padişahlık hiçbirisinde karar kılmamış idiğinden bu fetret zamanına fasıla-ı saltanat denir.

VEFATTARİHİ	TAHTAÇIKTIĞI TARİH	DOĞDUĞU TARİH
805	791	748

ÖMRÜ	PADİŞAHLIK MÜDDETİ
57	14

ÇELEBİ SULTAN MEHMED HAN-I EVVEL

Sultan Mehmed Han-ı Evvel Nasıl Padişah Oldu?

Sultan Mehmed en küçük şehzade ise de dirayet ve şecaati ve güzel tedbirleri sayesinde karındaşlarının gailisini def ile 816 tarihinde bilamani tahta çıkararak devletimizin müceddidi oldu.

(15)

Vaka-ı Meşhuresi Nedir?

Karamanoğlu ile Cüneyd Bey'i tedip ve meşhur ulemadan iken asiliğe kalkmış olan Bedreddin semaveni gailisini bastırıp devletimizin ilk elçisi olmak üzere Venedik'e bir elçi yolladı.

VEFAT TARİHİ TAHTA ÇIKTIĞI TARİH DOĞDUĞU TARİH		
824	816	790

ÖMRÜ PADİŞAHLIK MÜDDETİ	
34	8

SULTAN MURAD-I SÂNÎ

Düzmece Mustafa Kimdir Ve Ne Yapmıştır?

İstanbul İmparatoru devlete bir gaile çıkarmak için Ankara Muharebesi'nde gaip olan Mustafa Çelebi olmak iddiasıyla ortaya birini salıverdi. Bu adam başına birçok halk topladı. Ve hatta devlet emektarlarından Gazi Evrenos Bey gibi ümera dahi buna tabi oldu ve dehşetli bir orduyla Bursa üzerine yürüyüp Sultan Murad'ı tehdit eyledi ise de Mihaliç Çayı kenarında derneğini bozulup kendisi Edirne'de asıldı. Veziri makamında olan Cüneyd Bey'inde hakkından gelindi.

(16)

Macaristan'a Niçin Muharebe Edildi?

Macar Kralı'yla Karamanoğlu, Osmanlılar aleyhine infak etmeleri üzerine padişah Macaristan'ı çiğneyip altı parça kalesini zapt etti.

İskender Bey Kimdir?

Arnavut Beyzadelerinden İskender Bey sarayda büyümüş ve sonra Arnavutluk'a hükümdar olduk da padişaha asi olduğundan bizzat terbiyesi vermiştir.

Arnavutluk İslahatından Sonra Ne Gibi Vakalar Oldu?

Ordularımız Belgrad'ı alamayıp Eflak Beyi de fırkalarımızı bozdu ve Karamanoğlu da yine başkaldırıp ortalığı fesada verdi ise de iyice bir dayak yedi fakat haremî olan Padhin hemşiresini ricacı göndermekle kabahatini af ettirdi. Macaristan'da olan askerimizde bozgunluk emarelerini görüldü.

Murad-ı Sâni Niçin Saltanattan Çekildi?

Bu gailelere birde oğlu Alâeddin'in vefatı manzum olmakla padişahın yeis ve kederi arttı ve saltanatı oğlu Sultan Mehmed'e terk ederek kendisi Magosa'da istirahat e çekildi.

(17)

Varna Muharebesi Ne Suretle Vuku Buldu?

Sultan Murad'ın Macarla sulh ederek saltanattan çekilmesini düşman fırsat add ile daha ahitnemenin mürekkebi kurumadan Macarlar sulhu bozdular ve sair devletlerle birleşip Varna üzerine yürüdüler. Ancak koca hünkâr askerlerimizin kumandasını ele alıp bir hafta zarfında Rumeli'ye geçmesi ve Kral Ladislas'ın başını kesip orduda teşhir etmesi düşman ordusunun büsbütün bozulmasına sebep olmuştur.

Sultan Murad Tekrar Tahta Çıktı Mı?

Sultan Murad askerın ricası üzerine tekrar tahta çıktı ve Mora ve Arnavutluk'a seferler edip Edirne'de ki cami ve sair hayatını ikmal ettikten sonra vefat ederek Bursa'da defnolundu.

DOĞDUĞU TARİH TAHTA ÇIKTIĞI TARİH VEFATTARİHİ

806

824

855

ÖMRÜ PADİŞAHLIK MÜDDETİ

49

31

FATİH SULTAN MEHMED HAN-I SÂNİ

Fatih Kaç Kere Tahta Çıktı?

İki defa tahta cülus etti.

(18)

Niçin Fatih Denir?

İstanbul gibi büyük ve azametli bir şehri fethettiği için namına Fatih dediler.

İstanbul Nasıl Alındı?

İstanbul'u fethedenler hakkında hadis-i şerif varid olduğundan birçok İslam padişahları bu hadis-i şerife mazhar olmak için İstanbul üzerine asker çektiler ise de muvaffak olamamışlardı. Hazreti Fatih bu hevese düştü. Zaten pederinin nasihatı bu yolda olmakla İstanbul'un fethi tedarikâtına başlayıp Edirne'de pek büyük toplar döktürdükten sonra İstanbul'u kuşattı ve gemileri karadan yürütmek gibi fedakârlıklar ile şehri zapta muvaffak oldu. **Sene 857**

İstanbul'un Zaptı Tarihte Ne Gibi Bir Tesir Bırakmıştır?

Şark İmparatorluğu ortadan kalkıp taksimat-ı tarihiyeden karn-ı vasitî ile karn-ı ahirî birbirinden ayırdı. Osmanlı Devleti'ni imparatorluk derecesine çıkardı.

İstanbul'un Fethinden Sonra Sultan Mehmed Nereleri Aldı?

Belgrad'ı muhasara ettiyse alamadı da Mora'ya hücum ve Macaristan'a asker sevk ile birçok kaleler aldı. Anadolu'da Amasra'yı, Sinop'u, Trabzon'u ve Eflak Beyi'ni kaçırpı memleketini, Hersek ve Bosna'yı zapt ve Kırım Hanlığı'nı devletimize tabi ederek bir fesat ocağı olan Karamanoğlu derneğini ortadan kaldırdı ve Fatih ile boy ölçmeye kıyam eden Uzun Hasan'ı Otlukbeli'nde mağlup ve İtalya'ya donanma sevk ederek Otranta'yı zapt ile memleketini iki misli kadar büyüttü.

(19)

Nerede Vefat Etti?

Nihayet Arabistan'a sefer etmek efkârıyla orduyu alıp götürürken Gebze'de vefat etmiştir.

DOĞDUĞU TARİH	TAHTA ÇIKTIĞI TARİH	VEFATTARİHİ
823	845	886
ÖMRÜ PADİŞAHLIK MÜDDETİ		
53	31	

SULTAN BAYEZİD-İ SÂNİ

Esna-i Cülûsta Ne Gibi Gaile Vardı?

Sultan Bayezid tahta çıktığı zaman küçük karındaşı Cem Sultan vaktinden evvel padişah olmak için karındaşına karşı asker çektiyse de Bayezid'in askeri

tarafından ordusu tarumar edilerek kendi Mısır'a kaçtı. Sonra Rodos Şövalye Ocağı'na iltica ile onlar tarafından Avrupa'ya gönderildi.

(20)

Cem'in Sonu Ne Oldu?

Cem Avrupa'da senelerce kaldıktan ve esir sıfatıyla Papa'nın elinde dolaştırıldıktan sonra zehirlenmek suretiyle vefat etti.

Cem Gailesi Bittikten Sonra Nasıl Vakalar Oldu?

Boğdan Bey'inden Kubbeli ve Akgerman Kaleleri alınıp Mısır hükümdarı ile Etna taraflarında muharebeler edildi, askerimizin bir kısmı Lehistan'ı alt üst ederek Mora'dan bazı kaleler zapt olundu, donanmamız Venedik donanmasını İnebahtı açıklarında perişan eyledi.

Şah İsmail Anadolu'da Ne Suretle Fesada Çalıştı?

Acem Şahi İsmail-i Safevi beşinci mezhep namıyla ortaya çıkardığı batıl bir mezhebi Anadolu'ya gönderdiği sofiler vasıtasıyla neşrettirip halkı kendisine çevirmeye çalıştı.

Şehzadeler Niçin Münaza'a Ettiler?

Sultan Bayezid, hem ihtiyarlamış hem de hastalıklı olduğundan işi gücü vükelasına bırakmış ve kendisi de tahtını büyük oğlu Ahmed'e terke karar vermiş idi. Diğer oğulları Korkut ve Selim ise bu işe razı olmadıklarından her biri taraftar bulup tahta çıkmak istemeleri üzerine ortalıkta fitne ve fesat alametleri görülmeye başlamakla padişahlığa en ziyade layık olan küçük şehzade Sultan Selim askerin arzusu üzerine padişah oldu ve babası Dimetoka'ya gönderildiyse de yolda vefat etmiştir.

(21)

DOĞDUĞU TARİH	TAHTA ÇIKTIĞI TARİH	VEFAT TARİHİ
851	886	918

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
22	68

YAVUZ SULTAN SELİM

Şehzadeler Galesi Ne Suretle Bastırıldı?

Sultan Selim'in cülusunda büyük kardeşleri razı olmuyorlar idi. Hatta büyük şehzade Sultan Ahmed asker toplayıp pay-i tahta doğru yürümüş idi.

Şehzade Korkut ise el altından cülüs teşebbüsünde olmakla Sultan Selim Han bu ikisini de birer birer idam ve karındaşlarının oğlu olan beş nefer şehzadeyi dahi Bursa'da telef ederek gaileyi bastırdı.

Çaldıran Muharebe-i Meşhuresi Ne Suretle Vuku Buldu?

Şah İsmail'in Osmanlı mülküne göz diktiği ve meramına kolayca vasıl olmak için Anadolu'ya fesat tohumu ektiği anlaşıldığından padişah buna darbe vurmak üzere evvela Anadolu'yu Şah taraftarlarından temizlendikten sonra yüz bin kişilik ordu ile Acem Şahı üzerine yürüdü ve Çaldıran'da Acemleri tarumar ederek Tebriz'i aldı. Bu esnada Kürdistan Beyleri padişaha itaat ile ettiklerinden oraları da Osmanlı mülküne katıldı.

(22)

Hilafet Osmanlılara Nasıl Geçti?

Mısır'daki Çerakese Devleti, Acemlerle birlik olarak Osmanlı Devleti hakkında iyi fikirler beslemiyor idi. Koca Selim Han Çerkeslere bir ders-i ibret vermek üzere Mısır memalikeine yürüyüp Suriye ve Adana'yı zapt ve oradan çöl yoluyla Mısır'a giderek Mısır Hükümdarı Tombay'ı katl ve Mısır ülkesini tamamen feth ile Çerakese devletini ortadan kaldırdı. Mısır'a tabi olan hicaz kıtası da bu suretle ele geçtiğinden padişaha Hadimü'l-Harameyn unvanı verildiği gibi Abbasi Halifesi de hilafeti Sultan Selim'e terk ederek Halime-i Müsimîn namını dahi kazandı ve kendisinden sonra gelen padişahlara dahi halife denildi.

Ne Vakit Vefat Etti?

Sultan Selim Mısır ve İran gibi iki kuvvetli devlete galebe ile şanını arttırdıktan ve hanedanına hilafet-i İslamiyye'yi kazandıktan sonra Anadolu'da Celalî eşkıyasını tepeleyerek Rodos'a sefer niyetindeyken karıştıran nam mahalde şir-pençe illetinden birkaç gün zarfında vefat eyledi. <<sene 926>>

(23)

DOĞDUĞU TARİH TAHTA ÇIKTIĞI TARİH VEFAT TARİHİ

872

918

926

PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ

8

54

SULTAN SÜLEYMAN HAN-I KANUNÎ**Sultan Süleyman'a Niçin Kanunî Derler?**

Devletin idaresine ve askerinin tanzimine dair kanunları yapmış olduğundan bu isim verildi.

Süleyman Han Kaç Kere Muharebeye Gitti?

Padişah bizzat orduların kumandasını eline alıp on dört kere seferlere geçmiştir. Bu seferlerden başka Afrika ve Avrupa'ya ve Hindistan'a asker ve donanma gönderip şarkta, garpta galip gelerek saltanatını dünyanın birinci devleti sırasına çıkardı.

Nerelere Sefer Etti?

Birinci seferinde Belgrad'ı aldı. İkinci seferde donanma ve asker ile Rodos Adası'nı fethetti ve Şövalye Ocağı'nı dağıttı. Üçüncü seferde Macaristan'ın pay-i tahtı olan Budin şehrini alıp Macaristan'ı Osmanlı idaresine koydu. Ve Jan Japolya'ya giydirdi.

(24)

Avusturya İle Niçin Muharebe Edildi?

Macaristan'ın Osmanlı'ya geçmesi üzerine Avusturya İmparatoru Ferdinand Macaristan'a el uzatmaya ve Budin'i almaya kalkışmakla Süleyman Han Avusturya memalikini baştanbaşa çiğneyip tâ payitahta olan Viyana'ya kadar giderek şehri muhasara eyledi.

Viyana Niçin Alınamadı?

Osmanlı ordusu tedariksiz idi. Muhasara için lazım olan büyük topları birlikte getirmemiş ve kış da bastığından ve zaten Ferdinand'a yalvarmaya başladığından padişah ordusunu geri çekti ve bu korku üzerine Avusturya hükümeti devletimize vergi vermeye mecbur oldu.

Süleyman Han Daha Nereye Sefer Etti?

İki kere İran'a giderek Bağdat'ı aldı ve Acem ülkesini baştanbaşa çiğnedi.

Hayrettin Barbaros Ne Zaman Devlete Duhulet Etmiştir?

Şark seferi esnasında Cezayir'den kendi gemileriyle gelip devlet hizmetine girdi ve kendisine kapudanpaşalık verildi ve Karadeniz'e donanmayla çıkıp Bahr-ı Sefid'i korkuttu.

Sultan Süleyman Fransızlara Ne Yolda Yardım Etti?

İki defa Osmanlı donanmasını Fransa sevahiline gönderip Şarlken'in Fransa'dan aldığı kaleleri geri alarak Fransızlara teslim etti.

(25)

Nerede Vefat Etti?

Süleyman Han on dördüncü seferi olan Zigetvar Kalesi'ni fethederken orada vefat ile cenazesi İstanbul'a getirilip inşakerdeleri bulunan cam-i civarındaki türbesine defn edildi.

DOĞDUĞU TARİH TAHTAÇIKTIĞI TARİH VEFATTARİHİ

900

926

974

PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ

48

74

SULTAN SELİM HAN-I SÂNÎ

Selim-i Sâni Zamanı Nasıl Geçti?

Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa'nın hüsn-ü tedbiri ile devletin işleri pek güzel gitti ve Kanuni devrinin şan ve şefkati muhafaza edildi.

Nereleri Feth Olundu?

Venedik'ten Kıbrıs Adası alındı ve donanmamız iktidarsız ellere düştüğünden Preveze açığında fena halde bozuldu. Bu zamana kadar muzafferiyet bayrağını taşıyanların bu mağlubiyeti cümleyi mahzun ettiyse de ertesi sene daha mükemmeli meydana getirilerek bozgunluğunun acısı çıkarıldı.

(26)

Selim-i Sâni Ne Suretle Vefat Etti?

Sarayda yaptırdığı hamamı gezerken düşmesi vefatına sebep oldu.

DOĞDUĞU TARİH	TAHTA ÇIKTIĞI TARİH	VEFAT TARİHİ
929	974	982

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
8	53

SULTAN MURAD-I SALİS**Murad-ı Salis Memalikini Ne Suretle İdare Etti?**

Sultan Murad ecdadı gibi muharebelere gitmeyip gönderdiği serdarlar vasıtasıyla iş görmeye çalışmıştır.

Nereleri Aldı?

Fas hükümeti devlete itaat etti ve Portekizlere mükemmel galebe çalındı. Serasker Özdemüroğlu Osman Paşa İran ve Gürcistan'da birçok kaleler alıp Kafkas Dağlarını aşarak Dağıstan, Karabağ, Luristan, Azerbaycan'ı feth eyledi.

Bu padişahın yüz on beş evladı dünyaya gelmiştir.

DOĞDUĞU TARİH	TAHTA ÇIKTIĞI TARİH	VEFAT TARİHİ
953	982	1002

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
21	50

(27)

SULTAN MEHMED HAN-I SALİS**Sultan Mehmed Cülûsunda Ne Yaptı?**

Dokuz şehzadeyi telef ederek evhamını âleme gösterdi.

Zamanında Ne Oldu?

Zamanında askerinin şımarıklığı büyük bir düşünce oldu. Kanuni'nin ecnebilere bir lütf olarak vermiş olduğu müsaadeler muahedelere bağlandı. Bir şüphe üzerine büyük oğlu Şehzade Mahmud'u telef eyledi.

Sultan Mehmed'e Niçin Eğri Fatih Derler?

Bizzat Macaristan'a sefer edip Eğri Kalesi'ni aldığı ve orada büyük bir galebe kazandığı için bu isim verildi.

Tiryaki Hasan Paşa Ne Yaptı?

Macar ve Nemseliler kol kol Macaristan'a girip Kaniye Kalesi'ni sarmışlardı. Muhafız Hasan Paşa doksan yaşında pir ise de cesaretli bir zat olduğundan türlü türlü hilelere düşmanı püskürterek kaleyi vermedi.

Bu padişah zamanında Evlahlar, Acemler Osmanlı'dan bir hayli yerlere tecavüz ile gaileyi artırdılar.

(28)

DOĞDUĞU TARİH TAHTA ÇIKTIĞI TARİH VEFATTARİHİ

974

1003

1012

PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ

9

38

SULTAN AHMED HAN-I EVVEL

Ahmed Han Hakkındaki Garip Tesadüf Nedir?

Sultan Ahmed-i evvel on dördüncü padişah olup on dört yaşında tahta cülûs etmiş ve on dört sene padişahlık etmesi garip tesadüftür.

Vaka-i Meşhuresi Ne Gibi Şeylerdir?

Şah Abbas muharebelerde bozulduğundan Tebriz'i yine devletimize verdi. Almanlar da Zitvatorok Muahedesi imza edildi ve Nemseliler'in senevî devlete vermekte oldukları vergi kaldırıldı.

Murad Paşa'ya Niçin Kuyucu Derler?

Murad Paşa ihtiyar ve gayretli bir gazi vezir olup Anadolu'da türeyen eşkiyayı diri diri kuyulara gömdüğü için ismine Kuyucu Murad Paşa derler.

DOĞDUĞU TARİH	TAHTA ÇIKTIĞI TARİH	VEFATTARİHİ
998	1012	1026

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
14	28

(29)

SULTAN MUSTAFA HAN-I EVVEL**Sultan Mustafa'nın Tahta Geçmesi Evvel Zamana Kadar Devam Eden Kaideye Muvaffak Mıdır?**

Devletin teşkilinden itibaren her padişahın kendinden sonra büyük oğlu geçerken Sultan Ahmed'in oğlu küçük olduğundan karındaşı Sultan Mustafa Han-ı tahta geçirdiler ve bundan böyle sultanın büyükten büyüğe intikali saltanat hükmüne girdi.

Meczubü'l-hal olan Sultan Mustafa üç ay kadar saltanatta bulunup hal olundukta yerine Sultan Ahmed'in oğlu Osman-ı Sâni padişah oldu.

DOĞDUĞU TARİH	TAHTA ÇIKTIĞI TARİH	VEFAT TARİHİ
1000	1031	1048

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
1 SENE 7 AY	48

SULTAN OSMAN-I SÂNÎ**Osman-ı Sâni Mülkü Nasıl İdare Etti?**

Osman on dört yaşında bir padişah ise de aslan yürekli ve gayretli olduğundan devleti pek güzel idare etti.

Çığırından çıkmış olan Yeniçeri Ocağı'nı şiddetli emirler ve siyasetler ile islah edip zorbalara gözlerini korkuttu. Lehistan ve Eflak'a sefer ile ol diyarın altını üstüne getirmiştir.

(30)

Haliç Denizi Ne Vakit Dondu?

1030 tarihinde İstanbul'da şedit bir kış olup boğazı dondurdu ve Üsküdar ile İstanbul arasında ahali geçmeye başladılar.

Osman Han'ın Şehadetine Sebeb Nedir?

Osman Han fitneyi bastırmak ve zorbaları yola getirmek için şiddetli davranmaya ve gençliği sebebiyle siyasette ileri varmağa mecbur olduğundan zorba takımı bir fesat çıkarıp yeniçeriler ocaklarına sığınmış olan padişahı katillere teslim ile Yedikule'de boğdurdular. Bunun üstüne tekrar Sultan Mustafa tahta çıkarıldıysa da birçok sene sonra yine hal'ine mecburiyet görüldüğünden Sultan Ahmed'in şehzadesi Murad-ı Râbi padişah oldu.

DOĞDUĞU TARİH	TAHTA ÇIKTIĞI TARİH	VEFATTARİHİ
1013	1027	1031

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
4	18

(31)

SULTAN MURAD-I RABİ-İ FATİH-İ BAĞDAT**Murad Rabi'in Cülûsunda Ortalığın Hali Nasıl İdi?**

İstanbul'da zorba takımı gemiz azıya aldığı gibi taşralarda dahi valiler asi olmuş ve Abaza Paşa Bursa'ya kadar gelmiş idi.

Sultan Murad Zorbaları Nasıl Terbiye Etti?

On iki yaşında padişah olan Sultan Murad yirmi yaşına kadar bu fenalığa sabretti ise de artık zorbaların saraya kadar hücum ile gözü önünde Hafız Paşa'yı parçalamaları üzerine izhar-ı şiddet ile zorba ve asileri tepelemeye başladı. Tütün ve kahveyi yasak edip fesat membaı olan kahvehane ve meyhaneleri bastı. Rast geldiği zorbaları kendi eliyle öldürdü.

Murad-ı Rabi Muharebeye Gitti Mi?

İki defa İran'a azimet ederek Revan ve Bağdat ve daha bazı kaleleri Acemlerden geri aldı ve payitahta şanlı bir alay ile avdet etti ve yollarda nice kahramanlıklar ve zorbalıklar göstererek herkesi hayrette bıraktı.

Sultan Murad vefatında pek genç idi.

(32)

DOĞDUĞU TARİH	TAHTA ÇIKTIĞI TARİH	VEFATTARİHİ
1020	1032	1049

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
17	29

SULTAN İBRAHİM HAN

Sultan İbrahim Milletine Hizmet Etti Mi?

İbrahim Han mahpusta karındaşlarının gözü önünde boğdurulmasından asabi bir hale düşer olduğu ve cinci hoca ve sekiz pare gibi dalkavuklarının iltifatından ve kadınlara meyletmesinden millete yarayacak bir iş görmedi. Bilakis Kara Mustafa ve Yusuf Paşalar gibi hamiyetli adamları nahak yere öldürdü.

Başlıca Vukaatı Nedir?

Girit Adası'nda Hanya'nın fethi, Aramna Kalesi'nin geri alınması, Kazakların terbiye edilmesidir.

Sultan İbrahim'in Sonu Ne Oldu?

9 sene padişahlık ettikten sonra hal'i edilerek yerine yedi yaşındaki oğlu Mehmet Han'ı tahta geçirdiler ve padişahın müsrif ve mecnun olmaktan ise sabi olması caizdir diye ulema fetva verdiler. Sultan İbrahim yirmi gün sonra mahpusta katledildi.

(33)

DOĞDUĞU TARİH	TAHTA ÇIKTIĞI TARİH	VEFATTARİHİ
1024	1049	1058

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
9	34

SULTAN MEHMET HAN-I RABİ (AVCI)**Sultan Mehmed'in Lakabı Ne İdi?**

Sultan Mehmed'in avcılığa merakı ziyade olup vaktini avda geçirmesi avcı lakabına beis oldu.

Kösem Sultan Kim İdi Ve Ne Yaptı?

Yedi yaşında padişah olduğundan büyük validesi Kösem Sultan akıllı ve güzel tedbir sahibesi olduğu cihetle iş başına muktedir adamlar tayin ederek devletin iradesini yoluna koydu. Fakat sonra işler bozulup gaileler arttı ve bu hal Köprülü'nün sadaretine kadar sürdü.

Köprülü Mehmed Paşa Ne Yaptı?

Sultan Mehmed'in merakı olan avcılıkla meşgul olup devletin idaresini bütün bütün Köprülü Vezir'e bırakmış idi. Köprülü ve gerek kendisinden sonra sadrazam olan oğlu Fazıl Ahmet Paşa'nın yirmi sene kadar süren müddet sadaretleri pek parlak geçti. Ordularımız Lehistan'da ve Nemse'de büyük büyük muzafferiyetlere nail olmuştur.

(34)

Viyana'yı Kim Muhasara Etti?

Köprülüler mensubundan Sadrazam Kara Mustafa Paşa'yı ikinci defa muhasara ile devletin kudret ve şevketini gösterdi. Girit Adası kâmilten feth olunup Osmanlı akıncıları Almanya'nın ciğergâhına kadar gitti.

Viyana Bozgunluğu Ne Gibi Fenalığa Sebep Oldu?

Serdarın tedbirsizliği ile ordumuz Viyana'yı alamayıp bozulduğundan Avusturya, Lehistan, Rus ve Macarlar ile Venedik Cumhuriyeti birden ayağa kalkıp hudutlarımızı geçmeye başladıklarından bu aralık işlerinde fenalığa döndü. Bunun üzerine, işe güce bakmayıp vakti avcılıkta geçiren Sultan Mehmed Han tahttan indirilerek karındaşı Sultan Süleyman padişah oldu.

DOĞDUĞU TARİH TAHTA ÇIKTIĞI TARİH VEFATTARİHİ

1051

1058

1103

PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ

41

53

(35)

SÜLEYMAN HAN-I SÂNÎ**Süleyman-ı Sâni Nasıl Padişah Oldu?**

Tahsil-i ilme meraklı gaileden hoşlanmaz, yumuşak tabiatlı bir padişah olduğundan zamanında yeniçerilerin zorbalığı ortalığı pek fena karıştırmış idi. Nemseliler'de Belgrad'a Samandıra, Vidin'i zapt ederek Sofya'ya doğru yürüdüler. Nihayet sadarete getirilen Köprülü Mustafa Paşa sıkı nizamlarla ve şiddetli siyasetlerle zorbaları tedip ve düşmanın gözünü döndürdü.

Üç sene saltanattan sonra Sultan Süleyman vefat etti.

DOĞDUĞU TARİH	TAHTAÇIKTIĞI TARİH	VEFATTARİHİ
1053	1099	1102

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
3	50

SULTAN AHMED HAN-I SÂNÎ**Ahmed-i Sâni'nin Zamanında Ne Gibi Vukaat Oldu?**

Dört yıl padişahlık eden Ahmed Han hamiyetli ve gayretli bir zat idi. Köprülü Mustafa Paşa serhadde düşmanı sürüp çıkarmaya başladıysa da Belgrad önünde şehit düştüğünden askerimiz yine mağlup oldu. Venedik donanması da Sakr'ı aldı.

(36)

DOĞDUĞU TARİH	TAHTAÇIKTIĞI TARİH	VEFATTARİHİ
1053	1102	1106

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
4	53

SULTAN MUSTAFA HAN-I SÂNÎ**Sultan Mustafa Kimlerle Harb Etti?**

Mustafa Han zamanının ilk vukaatı Sakız'ın geri alınmasıdır. Kendisi gayretli bir zat olduğundan ecdadı gibi seferlere gitti. Birinci seferde Nemseliler'i Lagoş Muharebesi'nde bozduğu ikinci seferinde Saksonya Kralı Agust ordusunu darmadağın etti. Üçüncü seferinde ise Zenta da bozulmakla Nemseliler Tuna'yı beri tarafa geçtiler.

Karlofça Muharebesi Ne Zaman Akdedildi?

Devletimiz dört devletle on altı sene kadar uğraştığından artık yorulmuş idi. Sadarete geçen Hüseyin Paşa Karlofça'da bir muahede akd ederek muharebelere nihayet verdiyse de devletimiz arazi hususunda çok zararlı çıktı.

(37)

Bu Padişahın Sonu Ne Oldu?

Edirne vakası denilen bir ihtilal üzerine Sultan Ahmed-i Salis tahta çıkıp Sultan Mustafa tahta çıkıp Sultan Mustafa hal olundu.

DOĞDUĞU TARİH TAHTA ÇIKTIĞI TARİH VEFATTARİHİ		
1074	1106	1115

PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ	
9	41

SULTAN AHMED HAN-I SÂLİS**Demirbaş Kimdir ve Niçin Devlete Dehalet Etmıştır?**

Demirbaş, İsveç Kralı on iki Şar'la Osmanlıların verdiği isimdir. Demirbaş Rusya Kralı Deli Petro ile muharebede bozulduğundan devletimize dehalet eyledi ve Ruslardan intikam almak için devleti Rusya ile muharebeye teşvik ile ilan-ı harbe sebep oldu.

Baltacı Vezir Deli Petro'yu Nerede Bozdu?

Baltacı Mehmet Paşa Petro'yu Purunt Suyu kenarında bir manevra ile sıkıştırıp aman dilemeye ve her teklife razı olmaya mecbur etti.

Kraliçe Katerina'nın işgüzarlığı Rus ordusunu tehlikeden kurtarmıştır.

(38)

Daha Ne Gibi Vaka-i Harbiye Olmuştur?

Cezayir'de Vahran, Girit'te İsparlanga, Sode Kaleleri, Mora'da bazı yerler, İran'a geçen Tebriz, Kirman Şah, Tiflis, Hemedan, Gürcistan eyaletler, ele girdi.

Ahmed-î Sâlis'in Son Zamanları Nasıl Geçti?

Damat İbrahim Paşa'nın iğfaliyle padişah zevk ve sefaya dalarak İstanbul şenlikli oldu ve lale sefahati devri hüküm sürmeye başladı. Bununla beraber sanat, tabaat, icat ve çiftçilik sanatı ihya edildi. Patrona fesadında İbrahim Paşa katli ve Sultan Ahmed hal olundu.

DOĞDUĞU TARİH	TAHTAÇIKTIĞI TARİH	VEFATTARİHİ
1014	1115	1149

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
27	65

SULTAN MAHMUD HAN-I EVVEL**Sultan Mahmud Kimlerle Muharebe Etti?**

Sultan Mahmud gayet tedbirli ve hamiyetli bir zat olup devletin ıslahına, varidatın yola girmesine çalıştı. Nadir Şah ile eski hududumuzun iadesi şartıyla Musaliha ve Ruslara Aruf Kalesini yıktırıp Nemselileri iyice terbiyeden sonra Belgrad'ı geri aldı ve onunla da barışıldı.

(39)

Nasıl Vefat Etti?

Selamlık dönüşü saraya avdet ederken at üzerinde vefat etmiştir.

DOĞDUĞU TARİH	TAHTAÇIKTIĞI TARİH	VEFATTARİHİ
1108	1143	1168

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
25	60

SULTAN OSMAN HAN-I SÂLÎS**Sultan Osman Tahta Çıktığında Kaç Yaşında İdi?**

1168 tarihinde elli üç yaşında padişah oldu.

Vaka-i Meşhuresi Nedir?

Üç sene süren saltanatında İstanbul'da büyük bir yangın olup 20 bin hane yanmıştır.

Meşhur Koca Ragıp Paşa son zamanlarında sadrazam idi.

DOĞDUĞU TARİH TAHTA ÇIKTIĞI TARİH VEFATTARİHİ

1112

1168

1171

PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ

3

60

(40)

SULTAN MUSTAFA HAN-I SÂLÎS**Sultan Mustafa'nın İlk Zamanı Nasıl Geçti?**

Sadarette bulunan Koca Ragıp'ın himmetiyle devr-i Mustafa Han'ın bidayeti parlak geçtiyse de vefatından sonra gaileler peyda ve Rusya sefiri sıkıntı vermeye başladı.

Rusya'ya Niçin Harp Açıldı?

Rusya Çariçesi Katerina, Nemse ve Prusya ile ittifak ederek Lehistan'ı paylaşmaya başladılar. Hâlbuki Lehistan, devletimizin himayesinde olduğundan Sultan Mustafa Moskoflara ilan-ı harp etti.

Muharebenin Neticesi Ne Oldu?

Bizim asker nizamsız ve atametsiz hâlbuki Rusların orduları talim ve terbiye görmüş olduğundan bu muharebede düşman ordularımızı bozdu. Ve donanmamızı Çeşme Limanı'nda Rus donanması yaktı, muharebenin fena bir renk aldığı sırada Sultan Mustafa Han kederinden vefat etmiştir.

DOĞDUĞU TARİHTAHTAÇIKTIĞI TARİH	VEFATTARİHİ
1129	1171
1187	

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
16	59

(41)

SULTAN-I HAMİD-İ EVVEL**Kaynarca Muharebesi Niçin Akd Olundu?**

Rus muharebesi devam ederek askerimizin taraf taraf mağlup olduğu ve Rus Generali Romanzof'un İstanbul üzerine yürüdüğü bir sırada Sultan Hamid-i Evvel tahta çıkmıştır. Ruslara karşı koymak imkânsızlığını anlayan padişah en muzır muahede olan Kaynarca Muahedesini imzaya mecbur oldu. Bu muahede ile Kırım Hanlığı elimizden çıktı.

Kırım Hanlığı Ne Suretle Ruslara Geçti?

Kırım serbest kaldıktan sonra Tatar Hanları arasına Ruslar fesat koyup memlekete asker sokmakla Kırım'ı kolayca zapt ediyordu.

Bunun Üzerine Devlet Ne Yaptı?

Rusya'ya yine ilan-ı harp olunduysa da Avusturya Devleti de Ruslarla birlik olup muharebeye kalktığından devletimiz iki büyük devlete muharebeye mecbur oldu. Ancak askerimizin hali yine mağlubiyetten mağlubiyete dışarolmaklığımıza sebep olduğundan bu hal zaten yaşlı ve hastalıklı olan padişahın sebab-i vefatı olmuştur.

(42)

DOĞDUĞU TARİHTAHTAÇIKTIĞI TARİH	VEFATTARİHİ
1137	1187
1253	

PADİŞAHLIK MÜDDETİ	ÖMRÜ
16	66

SULTAN SELİM HAN-I SÂLİS

Selim-i Sâlıs Bedayet-i Cülûsunda Ne Yaptı?

Hıyn-ı cülûsda iki devletle muharebe devam ediyordu. Ve Nemseliler Belgrad'ı ve Ruslar İsmaili aldıklarından işin fena bir renk kesb ettiği anlaşılmaqla Sultan Selim Yaş Muahedesini imza ile muharebelere nihayet verdi.

Sultan Selim Ne Gibi İslahat Yaptı?

Devletin hayli vakitten beri düçar olduğu düşkünlük ve muharebelerdeki mağlubiyetleri mahza-ı maliyenin yolsuzluğu ve idarenin bozukluğu ile askerin nizamsız ve talimsizliğinden ileri geldiği anlaşılmaqla bizde de Avrupalılar gibi talimli asker icat etmek hususuna teşebbüs olundu ve Nizam-ı Cedid namıyla bir asker ocağı tesis ederek bunlara kışlalar yaptı. Ve topçu ve humbaracı ve bahriye ocaklarını ıslah eyledi.

(43)

Nizam-ı Cedid'in Faydası Görüldü Mü?

Nizam-ı Cedid'in askeri a'ka-ı muhasarasında büyük yararlılık gösterdi ve bu hal yeniçerilerin hasedini mucip oldu.

Mısır'ı Kim Zapt Etti?

Fransız Generali Napolyon İngilizlerle muharebe ettiğinden Hint yolunu kapamak fikriyle Mısır'a asker döktüyse de sonradan devlet İngilizlerle birlikte merkumu oradan kaçırdılar.

Sultan Süleyman devlet hakkında fedakârlığı bir takım zorbaların işine gelmediğinden Kabakçı fitnesi zuhur ederek Sultan Selim'in hal ile yerine Mustafa Han-ı Râbi eclas olundu.

DOĞDUĞU TARİHTAHTAÇIKTIĞI TARİHVEFATTARİHİ

1175

1203

1222

PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ

19

47

(44)

SULTAN MUSTAFA HAN-I RÂBÎ

Sultan Mustafa'nın bir sene süren saltanatı hep karışıklık içinde geçti. Hal' vakasına sebep olan Kabakçı her işe karışır ve umur-u devlet merkumun elinde idi. Sultan Selim'in tuttuğu mesleğin devletin ilerlemesine sebep olacağına bir takım hamiyetli adamların aklı erdiğinden Tuna seraskeri Alemdar Mustafa Paşa'yı İstanbul'a getirip Sultan Selim'i tekrar tahta çıkarmak üzere iken bir takım hainler padişah mazlumu şehid ettiler.

Bunun üzerine Sultan Mahmut'a biat olundu.

DOĞDUĞU TARİH TAHTA ÇIKTIĞI TARİH VEFATTARİHİ

1193

1222

1223

PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ

1

30

SULTAN MAHMUD-I SÂNÎ**Sultan Mahmud Sırlara Ne Zaman Beylik Vermişti?**

Sultan Mahmud'un cülûsu pek ziyade gaileli bir zamana tesadüf etmiş idi. Rusya muharebesi alemdarı telef eden yeniçerilerin azgınlığı, Sırp Beyi Karayorgucuk Sırlıları ayaklandırması, Vahabi gailesi padişahı hayrete düşürmüş idi. Nihayet Ruslara Besarabya Kitası terk ve Sırlara prenslik verilerek Vahabi gailesi de ortadan kaldırıldı.

(45)

Yeniçeri Ocağı Ne Cihetle Kaldırıldı?

Yeniçeri taifesi artık hiçbir işe yaramayıp adeta bir fesat ocağı halini almış olduğundan büsbütün kaldırılması icap etmekle Sultan Mahmut 1241 tarihinde kışlalarını yaktı ve itaat etmeyenleri tepeleyip yerine şimdiki askerlerimizin esası olan nizamiye askerini Asakir-i Mansure namıyla meydana getirdi.

Yunan Krallığı Ne Suretle Tesis Olundu?

Rusya'nın teşvikiyle Mora'da Rum teba'sı asi olmuşlar idi. Tepedelenli Ali Paşa'nın katlinden sonra büsbütün yüze çıktıkları gibi devletlerde asileri

himaye ettiler. Ve hatta Rusya devleti ordusunu Edirne'ye kadar göndermiş idi. Yeniçerilerin kalkması sebebiyle askerimiz henüz teşkil olunmakta idiğinden devlet Yunan krallığını tasdiğe mecbur olmuştur.

Mısırlı Mehmed Ali Paşa Ne Yaptı?

Mehmed Ali Paşa Mısır'da kuvvetli bir hükümet teşkil ettiğinden devlete karşı koyup Suriye ve Adana'yı aldı ve oğlu İbrahim Paşa'yı Kütahya'ya kadar gönderdi. Bunun üzerine Sultan Mahmut, Rusya ile ittifak ederek Avrupa devletleri de araya girip Mehmet Ali ile uyuşuldu ve Suriye kıtası ona verildi.

(46)

Nezip'te Niçin Muharebe Edildi?

Sultan Mahmut bir valinin kendine karşı tavrını çekemediğinden Mısır üzerine bir ordu gönderdi. İbrahim Paşa orduyu Nezip'te karşıladığından muharebede yine askerimiz mağlup oldu. Bu kederle padişah hazretleri de vefat etmiştir.

DOĞDUĞU TARİHTAHTAÇIKTIĞI TARİHVEFATTARİHİ

1199

1223

1255

PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ

32

50

SULTAN ABDÜLMECİD HAN

Sultan Mecid Mısır Galesini Nasıl Bitirdi?

Tertip bozgunluğundan sonra Mehmed Ali şımarmış ve Kapudan Firarî Ahmed Paşa'da donanmamızı Mısır'a teslim etmiş idi. Bunun üzerine Avrupalı işe müdahale ederek Mehmed Ali'ye aldığı yerleri bıraktıkları ve yalnız Mısır valiliğini sülalesine kalmak şartıyla kendisine bıraktılar.

(47)

Gülhane Hatt-ı Hümayunu'nda Ne İlan Olundu?

Sadrazam Reşit Paşa'nın himmetiyle Gülhane'de hatt-ı hümayun okundu. Bunda İslam, Hıristiyan tebaamızın kanun nazarında bir olduğu ve kimsenin malına canına dokunulmayacağı ilan edilerek Avrupalıların hakkımızdaki fena fikirleri ortadan kaldırıldı.

Kırım Muharebesinde Bize Hangi Devletler Yardım Etti?

Rusya Devleti birtakım bahanelerle bize ilan-ı harp etti. Sinop'ta gemilerimizi yaktı. Bunun üzerine İngiltere, Fransa, Sardunya Devletleri Kırım'a asker dökerek Rusyalılar mağlup edildi ve neticede meşhur Paris Muahedesi yapılarak boğazlardan başka devletlerin harp gemilerinin geçmesi men olundu.

Memleketimizde Daha Ne Gibi Islahat Yapıldı?

Memleketimizde ciddi islahata karar verilip, her yerde Rüştiye mektepleri açıldı. Mahkemeler yapılarak kışlalar ve sâir ebniyeler inşa olundu.

Sultan Abdülmecid'in Ahlakı Nasıl İdi?

Züht ve ibadette ravza-i mutahharaya son derece hürmet ve riayetle hizmete sa'ymeharet-i siyasiye ile mevsuf yumuşak tabiatlı ve iyi huylu bir zat idi. Sultan Selim Cami havalisinde mahsusen yaptırılan türbesinde medfundur.

(48)

DOĞDUĞU TARİHTAHTAÇIKTIĞI TARİHVEFATTARİHİ		
1137	1255	1277
PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ		
22	48	

SULTAN AZİZ HAN

Sultan Aziz'in Zamanında Ne Gibi Islahat Yapıldı?

Sultan Mecid'in vefatında karındaşı Abdülaziz Han padişah oldu. Zamanlarında Karabağ ve Girit asileri terbiye edilip Cebeli Tarık (Kozan Dağlarında) islahat icra kılındı.

Yemen Ne Halde İdi Ve Nasıl Alındı?

Yemen kıtası eskiden beri devletimizin idaresinde iken idarelere layıkıyla bakılmadığından hemen elden çıkmış ve yalnız deniz kıyısında bazı şehirler devlete kalmış idi. Sultan Aziz Yemen'e bir fırka asker gönderip vilayeti baştanbaşa yeniden feth etmiştir.

(49)

Sultan Aziz'in Kuvve-i Berriye Ve Bahriyeye Dair Ne Gibi Gayreti Görüldü?

Devletimizin kuvvetli bir hükümet haline gelmesi için bahri ve berri birçok islahata lüzum görüldüğü cihetle Sultan Aziz ol vakitler Avrupa'da yeni yeni icad edilmiş olan toplar ve kuyruktan dolar martini tüfekleri alarak askere bunlarla silahlandığı gibi bir hayli de zırlı gemiler mübaiyesi ile donanmamızı kuvvetlendirmiştir.

Devletimizin O Zamanki Hali Ne İdi?

İşte bu suretle Devlet-i Osmaniyye düvel-i muazama arasında kuvvetçe ehemmiyetli bir mevki tutup bahriyemiz İngiltere'den sonra ikinci dereceyi buldu. Bundan başka tersane ve tophanede dahi yeni usullerde toplar dökmek ve zırlı gemiler yapmak için fırkalar yapıldı.

Askeri Islahattan Başka Daha Neler Yapıldı?

İzmir demir yoluyla Rumeli şimendiferi yapıp Mısır valisine hidiviyet fermanı gönderildi. Memleketimizde eyalet usulünü kaldırıp vilayet teşkilatı icra kılındı. Bununla beraber Avrupa'dan kilitli istikrazlar edilerek devlet milyonlarca borç altına girdi.

(50)

Sultan Aziz'in Haline Sebeb Ne Oldu?

Sultan Aziz son zamanlarında sadrazam yaptığı Mahmut Nedim Paşa gibi hamiyetsizlerin sözüne kapıldığından israfat kapılarını açarak hazinemiz son derece sıkıntıya düşer olmuş idi. Bu hususta kendisine doğruyu söyleyen vükelasını ve hamiyetli adamları gücendirdi ve kimini kovdu. Rusya Elçisi Agnaif'e yüz verip adeta devlet adamıymış gibi her işe parmağını sokar ve saray adamlarıyla türlü entrikalar çevirirler idi.

Bu hali gören Avrupalılar bize iyi bir göz ile bakmadıkları gibi efkârı umumiye de aleyhimizde idi. Son zamanlarda birdenbire Hersek ihtilali top gibi patlayıp Sırbistan ile Karadağ'a alenen tecavüze başladılar.

Sultan Aziz'e ise söz geçmiyor ve hala Rusya sefirine aldaniyor idi. Bunun üzerine Mithat Paşa gibi bazı hamiyetli vükelâ Sultan Aziz'i hâl ile yerine Murad-ı Hâmis Hazretleri'ni tahta çıkardılar.

DOĞDUĞU TARİH TAHTA ÇIKTIĞI TARİH VEFAT TARİHİ

1245

1277

1293

PADİŞAHLIK MÜDDETİ ÖMRÜ
16 / 48

(51)

SULTAN MURAD HAN-I HÂMİS

Sultan Murad Ne Kadar Padişahlık Etti Ve Sonra Ne Oldu?

Sultan Murad genç ve hürriyeti sever ve milletin terakkisini arzu eder bir padişah idi. Ne çare ki üç ay devam eden müddet-i saltanatı düçar olduğu hastalığı ve Abdülhamid'in entrikaları sebebiyle devam etmeyip hal edilerek yerine Abdülhamid tahta çıktı.

Talhsiz Sultan Murad halinden sonra bir daireye kapandı ve etraf ile ihtilatı bütün bütün kesilerek sefalet ve bedbahtlık içinde otuz sene kadar ömür geçirdikten sonra vefat eyledi. Cenazesi garipler gibi götürülüp Yeni Cami'ye defn ile yeri belirsiz edildi.

DOĞDUĞU TARİHCÜLÛSU VEFATI
1256 / 1293 / 1210

SALTANATIÖMRÜ HAL' İNDEN SONRA YAŞADIĞI MÜDDET
3 Ay / 64 / 27

ABDÜLHAMİD

Sultan Murad'ın hastalığı esnasında devletimiz gayet nazik bir noktada bulunur idi. Bir taraftan Hersek ve Karadağ'ın isyanları olanca şiddetiyle devam etmekte, Sırbistan ile Rusya da muharebeye hazırlanmakta ve Bulgar katli sebebiyle Avrupalılarda aleyhimize bulunmakta idi.

Devletin hali bu merkezde iken Sultan Murad'ın hastalığı saltanatının devamı mani görüldüğünden Abdülhamid tahta çıkarıldı.

(52)

Abdülhamid Ne Gibi Vaatlerle Tahta Çıktı?

Sultan Murad iyileştikçe yine saltanatı terk etmek, millete kanun-i esasiyi vermek ve devlet-i umum medeni devletlerde olduğu gibi meşrutiyetle idare etmek gibi vaatlerde bulduysa da sonradan hiçbirini icra etmemiştir.

İlk Kanun-İ Esasi Ne Zaman İlan Olundu?

1293 tarihinde Kanun-i Esasi ilan ve üç ay sonra Millet Meclisi açıldı. Bütün Osmanlılar milletin saadetini temin eden meşrutiyetin tesisinden dolayı çok sevinmişler idi.

Rusya Muharebesi Nasıl Oldu?

Millet Meclisi'nin açılmasından sonra Rusya Devleti devletimize ilan-ı harp ederek orduları Tuna'yı geçip Rumeli'ye yayıldı. Askerimiz bir bir Moskofları perişan ve hele Plevne de kahramanlıklarını âleme ilan ettiler ise de Abdülhamid'in korkaklığı ve tedbirsizliği ve askeri Yıldız'dan kumanda etmek gibi yolsuzluklara kalkışması mağlubiyetimize netice verdi ve Ayestefanos ve Berlin muahedelerini kabule mecburiyet gösterdi.

(53)

Berlin Muahedesinin Bize Ne Yolda Zararı Oldu?

Öteden beri birer prensliğimiz olan Evlah, Boğdan, Sırbistan, Karadağ başlı başına krallık oldu. Bulgaristan'a imtiyaz verildi. Nemse 'ye Bosna ve Hersek kıtası ve Yunanistan Teselya arazisi. Rusya'ya Anadolu'da pek çok arazi verilip memleketimiz yarı yarıya küçüldüğü gibi Avrupa devletleri arasındaki itibarımıza da halel geldi.

Muharebeden Sonra Abdülhamid Ne Yaptı?

Mülkümüzün parçalanmasıyla Abdülhamid gayet ağır bir vazife tertip ediyordu ki o da perişan hale giren devletin ıslah ve milleti ihya edecek tedbirlere çalışması idi.

Hâlbuki bunları yapmadıktan maada vükelasından ve hal vakalarını icra edenlerden intikam almaya kalktı.

Ezcümle, Mithat Paşa gibi vatanını sever ve milletin terakkisine çalışan bir zatı mahvetti. Kendi mevkiini kuvvetlendirmek için her türlü fenalığı icra ve Millet Meclisi'ni dağıttı ve devr-i istibdadı adeta icat ederek otuz bu kadar sene millete kan ağılattı.

Zamanında Daha Ne Gibi Vakalar Oldu?

İdarenin fenalığından Ermeni ihtilalleri, Makedonya çete kavgaları eksik değil idi. Hatta şahsına mühim bir suikast da icra edildiği hâlde tesirini gösterememiş idi.

(54)

İlan-ı Hürriyet Ve Kanun-i Esasi'nin Tekrar İlanı Ne Vechle Olmuştur?

Abdülhamid'in son zamanlarında istibdat olanca kuvvetiyle devam etmekte ve Makedonya ahvali ehemmiyet-i mahsusa peyda ettiği gibi Reval mülakatı dahi vuku bularak devletimizin inkıraz bulacağı hamiyetli Osmanlılar ve İttihat ve Terakki Cemiyeti erkânı tarafından hissedildiğinden artık Kanun-i Esasiye'nin ilanı ile Abdülhamid'in idare-i zalimanesine nihayet verilmek zamanı gelmekle on temmuz sene 224 tarihinde cebren Kanun-i Esasi ilan olunarak milletimiz meşrutiyet idareye yeniden nail oldu ve biraz sonra sözünde durmayan ve milletin saadet halini arzu etmeyen Abdülhamid verilen fetva-i şerif mucibince hâl olunarak Sultan Mehmet (Reşat) Han-ı Hamis Hazretleri Taht-ı Osmanîye cülus buyurmuştur.

DOĞDUĞU TARİH TAHTAÇIKTIĞI TARİH

1258

1293

PADİŞAHLIK MÜDDETİ HAL'İ TARİHİ

33

1325

Temmet

Selatin-i Osmaniye Hazeratı Cedvelidir.

Müddet-i Ömürleri	Ay	Sene	Müddet-i İLÂ	Saltanat MİN	ESAMİ
70	0	67	726	699	1.GAZİ SULTAN OSMAN HAN-I EVVEL BİN ERTUĞRUL BİN SÜLEYMAN ŞAH
74	0	35	761	726	2. SULTAN ORHAN HAN-I GAZİ BİN SULTAN OSMAN-I EVVEL
65	1	30	791	761	3. HÜDAVENDİGAR-I SULTAN MURAD HAN-I EVVEL BİN SULTAN ORHAN
57	3	14	805	791	4.YILDIRIM SULTAN BAYEZİD HAN-I EVVEL BİN MURAD HÜDAVENDİGAR
					FASILA-I SALTANAT
0	0	11	816	805	5.ÇELEBİ SULTAN MEHMED HAN-I EVVEL BİN YILDIRIM BAYEZİD
34	0	8	824	816	6.SULTAN MURAD HAN-I SÂNÎ BİN ÇELEBİ SULTAN MEHMED
49	6	30	855	824	7.FATİH SULTAN MEHMED HAN-I SÂNÎ BİN SULTAN MURAD-I SÂNÎ
53	0	31	886	855	8.SULTAN BAYEZİD HAN-I SÂNÎ BİN FATİH SULTAN MEHMED
65	0	32	918	886	9.YAVUZ SULTAN SELİM HAN-I EVVEL BİN SULTAN BAYEZİD-İ SÂNÎ
54	8	8	926	918	10.KANUNÎ SULTAN SÜLEYMAN HAN-I EVVEL BİN YAVUZ SULTAN SELİM
74	0	48	974	926	11.SULTAN SELİM HAN-I SÂNÎ BİN SULTAN SÜLEYMAN-I KANUNÎ
53	6	?	982	974	12.SULTAN MURAD HAN-I SÂLİS BİN SULTAN SELİM-İ SÂNÎ
50	8	30	1003	982	13.SULTAN MEHMED HAN-I SÂLİS BİN SULTAN MURAD-I SÂLİS
38	2	9	1012	1003	14.SULTAN AHMED HAN-I EVVEL BİN SULTAN MEHMED-İ SÂLİS
28	0	14	1026	1012	15.SULTAN MUSTAFA HAN-I EVVEL BİN SULTAN MEHMED-İ SÂLİS
0	2	0	1027	1026	16.SULTAN OSMAN HAN-I SÂNÎ BİN SULTAN AHMED-İ EVVEL
18	4	4	1031	1027	2. DEFA SULTAN MUSTAFA 17.SULTAN MURAD HAN-I RABİ'

					BİN SULTAN AHMED-İ EVVEL
48	4	1	1032	1031	18.SULTAN İBRAHİM HAN-I EVVEL BİN SULTAN AHMED-İ EVVEL
29	11	16	1049	1032	19.AVCI SULTAN MEHMED HAN-I RABİ' BİN SULTAN İBRAHİM
34	9	8	1058	1049	20.SULTAN SÜLEYMAN HAN-I SÂNÎ BİN SULTAN İBRAHİM
53	0	41	1099	1058	21.SULTAN AHMED HAN-I SÂNÎ BİN SULTAN İBRAHİM
50	9	3	1102	1099	22.SULTAN MUSTAFA HAN-I SÂNÎ BİN AVCI SULTAN MEHMED
41	10	8	1115	1102	23.SULTAN AHMED HAN-I SÂLİS BİN AVCI SULTAN MEHMED
65	11	27	1143	1115	24.SULTAN MAHMUD HAN-I EVVEL BİN SULTAN MUSTAFA HAN-I SÂNÎ
20	11	24	1167	1143	25.SULTAN OSMAN HAN-I SÂLİS BİN SULTAN MUSTAFA HAN-I SÂNÎ
59	0	2	1171	1167	26.SULTAN MUSTAFA HAN-I SÂLİS BİN SULTAN AHMED HAN-I SÂLİS
58	9	12	1182	1171	27.SULTAN ABDÜLHAMİD HAN-I EVVEL BİN SULTAN AHMED HAN-I SÂLİS
61	8	15	1203	1182	28.SULTAN SELİM HAN-I SÂLİS BİN SULTAN MUSTAFA HAN-I SÂLİS
47	9	18	1222	1203	29.SULTAN MUSTAFA HAN-I RABİ' BİN SULTAN HAMİD-İ EVVEL
30	3	1	1223	1222	30.ADLÎ SULTAN MAHMUD HAN-I SÂNÎ BİN SULTAN HAMİD-İ EVVEL
50	10	31	1255	1223	31.SULTAN ABDÜLHAMİD HAN BİN SULTAN MAHMUD-I ADLÎ
40	8	22	1277	1255	32.SULTAN ABDÜLAZİZ HAN BİN SULTAN MAHMUD-I ADLÎ
48	0	16	1293	1277	33.SULTAN MURAD HAN-I HÂMİS BİN SULTAN ABDÜLHAMİD HAN
66	2	0		1293	34. SULTAN ABDÜLHAMİD-İ SÂNÎ BİN SULTAN ABDÜLMECİD HAN
0	1	22	1325	1293	
			1325 Senesi Nisanın On dördüncü Salı Günü		35.BİRİNCİ HÜRRİYET PADİŞAHI SULTAN (MEHMED REŞAD) HAN-I HÂMİS BİN SULTAN ABDÜLMECİD HAN